

Brüssel, 4. mai 2023
(OR. en)

8824/1/23
REV 1

RECH 152

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema:	<i>Nõukogu 22.–23. mai 2023. aasta istungi (konkurentsivõime (siseturg, tööstus, teadusuuringud ja kosmos)) ettevalmistamine</i> Teadmiste julgeolek ja vastutustundlik rahvusvahelistumine – Arvamuste vahetus

Delegatsioonidele edastatakse lisas eesistujariigi märkus „Teadmiste julgeolek ja vastutustundlik rahvusvahelistumine“, pidades silmas konkurentsivõime nõukogu 23. mai 2023. aasta istungil toimuvat arvamuste vahetust.

**EESISTUJARIIGI MÄRKUS ARVAMUSTE VAHETUSEKS TEEMAL „TEADMISTE
JULGEOLEK JA VASTUTUSTUNDLIK RAHVUSVAHELISTUMINE“****Teadusuuringute usaldusväärsus ja teadusuuringute julgeolek polariseerunud maailmas**

Rahvusvaheline teaduskoostöö on kõrgharidusasutuste ja teadusuuringutega tegelevate organisatsioonide jaoks väga oluline, et säilitada kõrge kvaliteet ja asjakohasus. Rahvusvaheline koostöö aitab luua maailma parimate talentide võrgustikke, võimaldab uuenduslike ettevõtete juurdepääsu uutele turgudele, edendab standardimist ja loob kriitilise massi ülemaailmsete probleemide lahendamiseks. Teaduse areng, avastused ja uuendused toimuvad interaktiivses, interdistsiplinaarses ja rahvusvahelises ökosüsteemis, kus teadlased saavad teha koostööd selliste ühiste põhimõtete ja väärtuste alusel, nagu akadeemiline vabadus, teadusuuringute usaldusväärsus ja avatus.

Samas nõuab avatus ja koostöö ka teadlikkust ja teadmisi olemasolevatest julgeolekuohtudest ja -riskidest ning süsteemseid jõupingutusi nende vastu võitlemiseks. Üha ebakindlamas ja polariseerunud maailmas tekivad uued geopoliitilised pinged ja probleemid olukorras, kus välisjõud võivad avatud teaduskeskkonda ja rahvusvahelist teaduskoostööd oma huvides ebaausalt ära kasutada ja kallutada. Välisriikide ja välismaiste valitsusväliste osalejatega seotud ohud võivad põhjustada soovimatut teadmussiiret ja sekkumist teadus- ja innovatsioonitegevusse, mis hõlmab toetust poliitikakujundamisele. Need julgeolekuriskid võivad tõsiselt kahjustada rahvusvahelist teadusuuringute ökosüsteemi. Esile tuleb tõsta ka eetikaküsimusi, mis tulenevad koostööst riikidega, kes ei austa põhiõigusi ja akadeemilist vabadust. Julgeolekuteenistuste hoiatused ja meedias avalikustatud vahejuhtumid rõhutavad vajadust, et Euroopa teadusuuringute ja innovatsiooni süsteemi osalised ei oleks lihtsameelsed.

Teadusuuringute rahvusvahelistumine peab põhinema rangel teaduseetikal, sealhulgas teadusuuringute usaldusväärsusel ja vastutusel. Teadlased, tugiteenistused ja kõrgharidusasutuste juhtkonnad peavad hindama rahvusvahelise koostööga seotud probleeme ja võimalusi. Näited selle kohta, kuidas teadusringkonnad saavad hallata kahtlusi ja hirmu varjatud kavatsuste ees, hõlmavad suuremat läbipaistvust, laiemate geopoliitiliste pingete teadvustamist, usaldusväärset riskijuhtimist, mis tasakaalustab hoolsuskohustust ja suhete loomist soodustavaid tavaid, ning vastutustundliku rahvusvahelistumise alast haridust.

Tasakaalu säilitamine avatud ja piiratud rahvusvahelise teaduskoostöö vahel

Vastutustundlik rahvusvahelistumine eeldab struktureeritud protsessi teaduskoostöö võimaluste ja riskide kindlakstegemiseks, hindamiseks, juhtimiseks ja jälgimiseks. Selline lähenemisviis aitab parandada valmisolekut ja teadlikkust ning suurendada teadmisi välissekkumise kohta, kaitses samal ajal ka põhiõigusi ning väärtusi nagu akadeemiline vabadus, terviklikkus ja sõltumatus.

Vastutustundliku rahvusvahelistumise olulised elemendid on avatus, läbipaistvus, julgeolek, vabadus ja terviklikkus. Seetõttu ei tohiks me olla seisukohal, et avatus ja julgeolek on omavahel vastuolus, vaid pigem et need tasakaalustavad ja täiendavad üksteist. Siiski on suureks väljakutseks säilitada tasakaal ühelt poolt avatud ja usaldusel põhineva teaduskoostöö ning teiselt poolt kaitsvate ja piiravate normide vahel. Ülereguleerimine või ülemäärane sekkumine võib piirata teadusuuringute ja teadusvahetuse vabadust.

Nõukogu võttis 2021. aasta septembris vastu järeldused „Teadusuuringute ja innovatsiooni alane üldine lähenemisviis – Euroopa strateegia rahvusvaheliseks koostööks muutuv maailmas“, rõhutades ELi pühendumust säilitada avatus rahvusvahelises teadusuuringute ja innovatsiooni alases koostöös. Järeldustes rõhutatakse ka ELi ühiste väärtuste edendamist ja huvide kindlustamist, sealhulgas teadusuuringute ja innovatsiooni juhtimise ja konkurentsivõime suurendamist ning välissekkumise vastu võitlemise meetmete tugevdamist.

Nõukogu võttis 2022. aasta juunis vastu järeldused rahvusvahelise teadusuuringute ja innovatsiooni alase koostöö väärtuste ja põhimõtete kohta. Järeldustes tunnistatakse riskijuhtimise ja julgeoleku tähtsust ning soovitatakse Euroopa Komisjonil ja liikmesriikidel võtta meetmeid, et võidelda välissekkumise vastu ning juhtida rahvusvahelisele teadusuuringute ja innovatsiooni alasele koostööle omaseid riske. Muu hulgas nähakse ette piisavad ettevaatusabinõud seoses ELi julgeolekuga ning intellektuaal- ja tööstusomandiõiguste kaitsmisega ning tagatakse eraelu puutumatust ja isikuandmete ja taristu kaitset käsitlevad normid.

Lisaks kutsutakse nõukogu järeldustes komisjoni ja liikmesriike üles tuginema headele tavadele, mis on välja toodud näiteks komisjoni talituste töödokumendis teadusuuringute ja innovatsiooni välissekkumise vastase võitluse kohta, et toetada nende rakendamist, ja neid häid tavasid edasi arendama. Sellest lähtudes on algatatud vastastikune õppimine, et võidelda välissekkumise vastu teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas, keskendudes sellistele teemadele nagu teadlikkuse suurendamine ja sidusrühmade kaasamine ning välissekkumisega seotud ohtude mõistmine ja tuvastamine ning nende vastu võitlemise meetmed.

Arutelüküsimused

Neid asjaolusid arvesse võttes palutakse ministritel esitada oma seisukohad järgmistes küsimustes.

1. Paljud liikmesriigid on kehtestanud riiklikud lähenemisviisid ja meetmed teadusuuringute ja rahvusvahelise koostöö kaitsmiseks. Milliseid kogemusi ja parimaid tavasid sooviksite jagada eesmärgiga käsitleda välissekkumist ning tõsta teadlikkust ohtudest ja riskidest, jätkates samal ajal avatuse ja rahvusvahelise koostöö edendamist? Milliseid lisameetmeid saab võtta?
2. Kohustused tagada teadusuuringute julgeolek ja terviklikkus, sealhulgas teha kindlaks välissekkumise ohud ja neid mõista, jagunevad mitme osaleja vahel, nagu valitsused, kõrgharidusasutused ja rahastamisasutused. Milliseid meetmeid saab võtta, et koordineerimist ja parimate tavade vahetamist asjaomaste sidusrühmade, sealhulgas teadusringkondade vahel veelgi tugevdada?

3. Kuna riskide tüübid on ülikoolide ja erialade lõikes väga erinevad, võib ühtse lähenemisviisi väljatöötamine olla ebatõhus. Milliseid peamisi probleeme näete sellega seoses konkreetseid meetmeid ja meetodeid sisaldavate suuniste ja kontrollnimekirjade edukal ja tõhusal rakendamisel välissekkumise vastu võitlemiseks?
-